

CAVALLERIA, *Cap de sa* (es Mercadal, Men. 3A, b-3)

El nom de *Cap de sa Cavalleria* és posterior a l'any 1303, en què el rei En Jaume II de Mallorca introduí la *cavalleria* a Menorca, que era l'extensió de terra que podien llaurar quinze parells de bous en un dia.³¹ En es Martinell, que és on es troba el citat cap, s'establí una cavalleria, nom que ha perdurat fins avui en el d'una gran possessió.

Però abans de l'any 1300, en què aquest cap començà a ser conegut per *cap de sa Cavalleria*, tendria un altre nom.

No podríem creure que un cap tan important fos innominat; i si tenien nom els altres caps de menor entitat: Artrutx, Favàritx, la Mola, en Nati, Banyos, Binicous, aquell, amb més motiu n'havia de tenir.

Aquest cap té davant una illa, anomenada de *Sanitja*, i està al costat de l'antic port del mateix nom (la *Sanisera* de Plini: *Nat. Hist.*, III, 78), donat a un poblet, restes del qual han estat localitzades recentment a la ribera occidental del port; poblet que sembla quedà destruït en el segle III o IV.

És per això que creiem que quan a les cartes nàutiques no s'indica expressament el tipus d'accident geogràfic, s'ha d'entendre que fa referència al cap i no al port, al poble o a la petita illa; especialment quan a la mateixa carta nàutica vénen citats els altres caps: Favàritx, Artrutx, en Nati, la Mola, etc.

L'any 1819 ja s'identificaven les ruïnes existents en aquest port³² amb el poble de *Sanisera* de Plini.

A la cartografia medieval el nom de *Sanitja* ve escrit de formes molt diverses, algunes just identificables: *Sendia* (anònim de Pisa, c. 1300); *Ceniya* (Cavignano, 1312); *Senelli* i *Senoli* (Petrus Vesconte, 1318); *Seneli* (Angelino Dulcert, 1339); *Sanitja* (Atlas Català dels Cresques, 1375); *Senige* (Guillem Soler, 1385); *Seniia* (Gabriel de Vallseca, 1439); *Canegta* (Gratiotus Benincasa, 1469); *Seniga* (anònim català de Florència, 1487); «Il Compasso da Navigare» de Motzo, c. 1265, registra *Porto Senello* i *Senelli*; i un document de l'any 1463,³³ *Senige*.

És per tot això que creiem que el nom antic del cap de sa Cavalleria era *Cap de Sanitja*.

Sānhāga, nom d'una famosa cabila bereber.³⁴ La *ā* convertida en *i* per imela. Del mateix origen *Senija*, al costat de Benissa, marina d'Alacant; So-

31. Mn. Guillermo PONS I PONS, *Los predios del término de Mahón en el siglo XVI*, dins «Revista de Menorca» (Maó 1982), p. 316.

32. Joan RAMIS I RAMIS, *Historia civil y política de Menorca* (Maó 1819, reed. per «El Diario») (Maó 1864), p. 40.

33. Ramon ROSSELLÓ VAQUER, *La revolta menorquina contra Joan II* (Menorca, Consell Insular, 1981), p. 28.

34. Precisament en aquesta cabila anaren a parar els jueus catalans l'any 1492 quan foren expulsats d'Espanya pel desafortunat decret dels Reis Catòlics.